

EULEX-OV RAD NA PITANJU NESTALIH LICA

EULEX Kosovo i Institut za sudsku medicinu

Do 14. juna 2024. godine više od 1600 lica su se još uvek vodila kao nestala u vezi sa sukobom na Kosovu; njihove porodice imaju pravo da znaju istinu.

Forenzički eksperti EULEX-a rade rame uz rame sa svojim lokalnim kolegama u Institutu za sudsku medicinu (ISM) i drugim relevantnim kosovskim institucijama **na rasvetljavanju sudbine nestalih lica** bez obzira na okolnosti njihovog nestanka, njihovo etničku, versku ili nacionalnu pripadnost ili bilo koje druge karakteristike.

Uloga Misije je da pomogne kosovskim institucijama da daju odgovore porodicama i najmilijima nestalih i da ostvare njihovo **pravo da znaju istinu.**

Rasvetljavaju sudbine nestali lica je stalna obaveza. Od početka svog mandata do danas, EULEX neumorno radi na lociranju i vraćanju posmrtnih ostataka nestalih lica njihovim porodicama, kako bi ih sahranili s poštovanjem i dostojanstvom.

- EULEX pruža ekspertizu i savete u **identifikaciji tajnih ili neobeležениh grobnica i ekshumaciji i identifikaciji žrtava** koje su prijavljene kao nestale u periodu od 1. januara 1998. do 31. decembra 2000. godine, kao posledica rata na Kosovu tokom 1998-1999. godine.
- Misija takođe podržava ISM-u u **pregledu neidentifikovanih ostataka u mrtvačnici u Prištini.**

OD POČETKA MANDATA EULEX-a DO 14. JUNA 2024. GODINE

MISIJA JE AKTIVNO
UČESTVOVALA U 804 TERENKE
OPERACIJE ZA LOCIRANJE
NESTALIH LICA

UKLJUČUJUĆI
210 EKSHUMACIJA

IDENTIFIKOVANI
SU POSMRтни OSTACI
507 POJEDINACA

UKLJUČUJUĆI
348 NESTALIH LICA

Do sada obavljen rad

Nakon sukoba na Kosovu, međunarodni i lokalni forenzički eksperti pronašli su značajan broj posmrtnih ostataka na sledećim lokacijama na Kosovu i u Srbiji:

LOKACIJA	BROJ EKSHUMIRANIH TEĻA
● Brekovac	121
● Staro Ćikatovo	112
● Rakoš	97
● Ćirez	96
● Gornja Sudimlja	93
● Koriša	72
● Donji Suvi Do	70
● Staro Ćikatovo (1)	68
● Makovac	63
● Suvi Do	61
● Velika Kruša	58
● Rudnica	54
● Suva Reka	54
● Staro Ćikatovo (2)	50
● Kiževak ¹	7

¹ Objašnjenje za Kiževak: Eksperti EULEX-a opisuju kako su identifikovali tačnu lokaciju na kojoj su otkriveni ljudski ostaci – EULEX-ova Saopštenja za medije – EULEX - Misija Evropske unije za vladavinu prava na Kosovu (eulek-kosovo.eu)

Izazovi

Jedan od glavnih izazova sa kojima se forenzičari susreću u procesu utvrđivanja sudbine nestalih lica sa Kosova je činjenica da su znatan broj njih počinio **namerno sahranili u malim, tajnim grobnicama**, a neke čak i na grobljima, kako bi otežali potragu za nestalim licima i sakrili dokaze o svojim zločinima.²

² „Sakrivanje tela nestale osobe na groblju je kao sakrivanje knjige u biblioteci. Toliko je teško pronaći ga.”– EULEX-ovi stručnjaci o izazovima lociranja nestalih osoba sahranjenih na grobljima - EULEX-ova Saopštenja za medije - EULEX - Misija Evropske unije za vladavinu prava na Kosovu (eulex-kosovo.eu)

Pregled broja tela ekshumiranih na četiri groblja

GROBLJE	BROJ EKSHUMIRANIH TELA
● Pravoslavno groblje na Dragodanu (Priština)	81
● Groblje u Prizrenu	77
● Groblje u Širokom	59
● Muslimansko groblje na Dragodanu (Priština)	49

Pored gore pomenutog izazova sa kojim se susreću forenzičari u procesu rasvetljavanja sudbine nestalih lica, postoje i dodatni veliki izazovi:

- **Nedostatak novih i verodostojnih informacija** o lokaciji grobnica;
- Činjenica da nisu sve porodice nestalih lica dale **uzorke krvi** za DNK analizu;
- **Ograničenja DNK analize u ranim godinama.** Prvo, DNK analiza nije bila lako dostupna u prvih nekoliko godina nakon sukoba na Kosovu. Pored toga, napredak u DNK tehnologiji tokom godina mogao bi omogućiti nove rezultate koji nisu bili dostižni u prošlosti, što bi moglo dovesti do nove identifikacije.
- Pitanje **pogrešnih identifikacija.** Nakon rata, tela su identifikovana na sažet način, na primer na osnovu fotografija ili odeće, što je rezultiralo greškama kojima je danas teško ući u trag i ispraviti.

Pregleda posmrtnih ostataka u mrtvačnici u Prištini

Eksperti EULEX-a rade zajedno sa kosovskim organima na pregledu posmrtnih ostataka u mrtvačnici u Prištini.

Tekući pregled slučajeve u mrtvačnici ISM-a koordinira **radna grupa koju predvode forenzički stručnjaci ISM-a.**

Proces ima dva glavna cilja:

- da se pregleda svaki set ostataka;
- da se pregledaju odgovarajući spisi predmeta.

Strateški pristup istovremenog pregleda posmrtnih ostataka i odgovarajućih spisa predmeta omogućiće ISM-u da proceni da li su sve do sada dostupne informacije o svakom slučaju uzete u obzir i, na primer, da li je potrebno ili moguće novo uzimanje uzoraka za analizu DNK.

Zapravo, na početku mandata EULEX-a, jedan od najvećih izazova i prioriteta bilo je rešavanje pitanja posmrtnih ostataka koji su pronađeni i akumulirani skoro 10 godina i koji su čuvani u mrtvačnici ISM-a u različitim uslovima. Tokom prvih nekoliko godina Misije obavljen je opsežan rad na inventarisanju tih ostataka i, tamo gde su postojali, praćeni su tragovi koji su rezultirali identifikacijom nekoliko slučajeva. Velika većina, međutim, zaista su bili veoma izazovni slučajevi i uprkos svim naporima oni su do danas ostali neidentifikovani.

Sadašnjim procesom pregleda, ponovo će se uzeti u obzir rekonstrukcija istorije svakog slučaja i sve informacije koje se mogu prikupiti iz novo-dostupnih arhiva o povezanom događaju i grupama osoba koje su zajedno nestale i nadamo se da će se moći pronaći novi tragovi i rešiti slučajevi.

Pregledom svih ljudskih ostataka koji se čuvaju u mrtvačnici, kao i povezanih spisa predmeta, biće moguće utvrditi ažurirani status svih slučajeva, posebno slučajeva koji su povezani sa sukobom i koji su od forenzičkog interesa, ali i slučajeva od forenzičkog interesa koji se ne odnose na sukob, kao i slučajeva koji nisu od forenzičkog interesa.

Porodice nestalih lica mogu pomoći radu ISM-a tako što će donirati referentne uzorke ako to nisu učinile i tako što će pružiti informacije u vezi sa nestalim licem ili slučajem nestanka. Porodice takođe mogu da se obrate za bilo kakva pojašnjenja ili zahteve za informacije.

KORISNI KONTAKTI

INSTITUT ZA SUDSKU MEDICINU

 +383 (0)38 200 18 555

 info@mjekesialigjore-ks.com

EULEX

 +383 (0)38 28 2000

 info@eulex-kosovo.eu

www.eulex-kosovo.eu